

TOMASZ W. BRALEWSKI
Akademia Rolnicza
Poznań

GLOBALNY RYNEK NASIENNY

Nasiennictwo i jego znaczenie dla gospodarki

Nasiennictwo to dział produkcji roślinnej obejmujący swym zakresem wiedzę związaną z hodowlą nowych odmian roślin uprawnych oraz reprodukcją, przerobem, magazynowaniem i wprowadzaniem materiału siewnego tych odmian na rynek [5]. Bez rozwiniętego nasiennictwa nie można sobie wyobrazić nowoczesnego rolnictwa i ogrodnictwa, gdyż nasiennictwo jest głównym czynnikiem postępu biologicznego w rolnictwie [10]. Postęp biologiczny stymuluje natomiast postęp technologiczny [4, 6] i jest niezbędny do osiągnięcia korzystnych wyników finansowych [7].

Trwający od XIX wieku rozwój przemysłu nasiennego doprowadził do powstania globalnego rynku nasiennego, a nasiennictwo jest obecnie jedną z liczących się gałęzi gospodarki światowej.

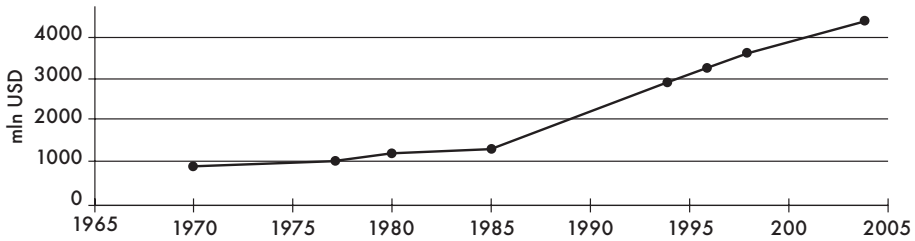
Pojemność globalnego rynku nasiennego

Pojemność globalnego rynku nasiennego określana wielkością rocznych obrotów, w roku 2004 szacowana była na około 50 mld USD, z czego około 30 mld USD przypadało na obroty handlowe [14]. Pozostałe 20 mld USD obejmowało wartość obrotów niehandlowych, w tym konsumpcję nasion (spożycie przez ludzi i zwierzęta)¹.

Wartość światowych obrotów nasionami systematycznie zwiększa się od roku 1970, w którym wynosiła 860 mln USD, a intensywny jej wzrost widoczny jest od II połowy lat 80. Przyrost wartości globalnego obrotu materiałem siewnym w stosunku do roku 1970 wynosił w kolejnych latach odpowiednio: w 1977 – 125%, 1980 – 140%, 1985 – 151%, 1994 – 337%, 1996 – 383%, 1998 – 418%, 2001 – 453%, a w 2004 przekroczył 500% (rys. 1) [9].

---

¹ Szacunki dotyczące globalnego rynku nasiennego opracowywane są przez Sekretariat ISF (International Seed Federation) i opierają się na analizie danych pochodzących z kilku źródeł, między innymi z UN (United Nations), WTO (World Trade Organization), APSA (Asian and Pacific Seed Association) i GNIS (Groupement National Interprofessionnel des Semences et Plants).

Rys. 1. Ewolucja globalnego obrotu nasionami w latach 1970-2004.

Źródło: [14].

Na pojemność globalnego rynku nasiennego składają się wartości obrotów nasionami na rynkach poszczególnych krajów. W roku 2004 do ważnych w skali światowej należały rynki nasienne 56 państw, o łącznej wartości 25,243 mld USD. Ich udział w rynku światowym wynosił od 0,02% do 19,0%. Krajami o największych rynkach nasiennych były: USA (pojemność 5700 mln USD), Chiny (3000 mln USD), Japonia (2500 mln USD), Francja (1930 mln USD) i Brazylia (1500 mln USD). Łącznie stanowiły one około 50% pojemności rynku globalnego (tab. 1).

W latach 1994-2004 nastąpiła znaczna ewolucja wielkości obrotów największych krajowych komercyjnych rynków nasiennych. W czołówce 24 państw o największych rynkach nasiennych, Austria, Belgia, Egipt, Finlandia, Grecja i Maroko ustąpiły miejsca Czechom, Danii, Korei Południowej, RPA, Tajwanowi i Turcji. Miejsce w czołówce światowej utraciło byłe ZSRR – na skutek rozpadu na Federację Rosyjską i kilka samodzielnych państw, co doprowadziło do zmniejszenia pojemności rynku nasiennego o 85,3%. Spośród 5 pozostałych państw z czołówki: w USA nastąpił wzrost pojemności rynku nasiennego o 26,6%, w Chinach o 50,0% i Francji o 7,2%, wielkość rynku Japonii pozostała bez zmian, a Niemiec uległa zmniejszeniu (-33,3%) (tab. 2).

Na wielkość obrotów globalnego rynku nasiennego i ewolucję poszczególnych rynków krajowych ma wpływ kilka czynników (rys. 2). Między innymi:

- poziom rolnictwa – zapotrzebowanie na kwalifikowany materiał siewny;
- powierzchnia zasiewów – jej zmniejszanie (np. na skutek polityki rolnej UE dążącej do ograniczenia powierzchni upraw) lub zwiększanie (np. w rezultacie przeznaczania pod uprawy nowych terenów w krajach rozwijających się);
- system dotacji do kwalifikowanego materiału siewnego;
- ceny nasion – zapotrzebowanie na nasiona uszlachetniane lub nasiona drogich odmian roślin uprawnych (np. heterozyjnych lub transgenicznych).

Tabela 1

Wielkość obrotów komercyjnych rynków nasiennych wybranych państw w roku 2004

Kraj	Wielkość obrotów rynku nasiennego (w mln USD)	Szacunkowy udział w światowym rynku nasiennym (%)	Kraj	Wielkość obrotów rynku nasiennego (w mln USD)	Szacunkowy udział w światowym rynku nasiennym (%)
USA	5 700	19,00	Egipt	140	0,47
Chiny	3 000	10,00	Belgia	130	0,43
Japonia	2 500	8,33	Chile	120	0,40
Francja	1 930	6,43	Serbia i Czarnogóra	120	0,40
Brazylia	1 500	5,00	Nigeria	120	0,40
Niemcy	1 000	3,33	Finlandia	103	0,34
Indie	1 000	3,33	Nowa Zelandia	90	0,30
Argentyna	930	3,10	Słowacja	90	0,30
Włochy	780	2,60	Szwajcaria	80	0,27
Kanada	550	1,83	Paragwaj	70	0,23
Federacja Rosyjska	500	1,67	Tunezja	70	0,23
Korea Południowa	400	1,33	Urugwaj	70	0,23
Australia	400	1,33	Bangladesz	60	0,20
Meksyk	350	1,17	Portugalia	60	0,20
Tajwan	300	1,00	Irlandia	60	0,20
Hiszpania	300	1,00	Izrael	50	0,17
Polska	260	0,87	Kenia	50	0,17
Zjednoczone Królestwo	257	0,86	Kolumbia	40	0,13
Turcja	250	0,83	Boliwia	35	0,12
RPA	217	0,72	Zimbabwe	30	0,10
Holandia	208	0,69	Peru	30	0,10
Czechy	200	0,67	Słowenia	30	0,10
Węgry	200	0,67	Arabia Saudyjska	18	0,06
Dania	170	0,57	Zambia	15	0,05
Austria	170	0,57	Ekwador	12	0,04
Maroko	160	0,53	Malawi	10	0,03
Szwecja	155	0,52	Dominikana	7	0,02
Grecja	140	0,47	Uganda	6	0,02

Źródło: [14] oraz obliczenia własne.

Tabela 2

**Ewolucja wielkości obrotów największych krajowych komercyjnych
rynków nasiennych w latach 1994-2004**

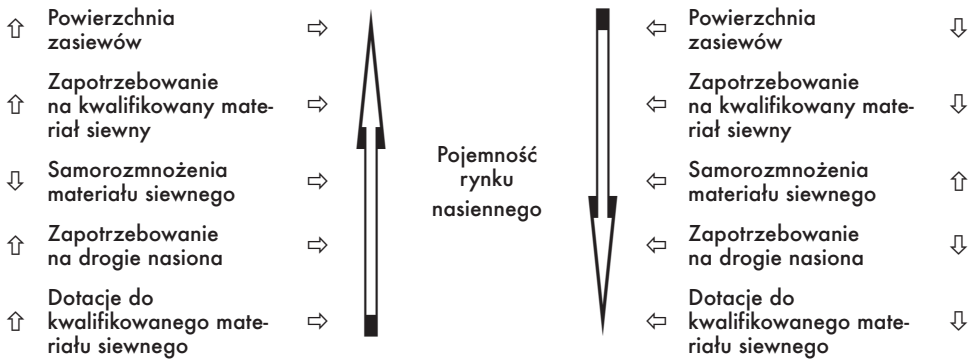
Kraj	Rok					
	1994		2001		2004	
	Wartość obrotów (mln USD)	%	Zmiana w stosunku do roku 1994			
Wartość obrotów (mln USD)			%	Wartość obrotów (mln USD)	%	
USA	4500	100	+3000	+66,7	+1200	+26,7
Kraje byłego ZSRR	3400	100	-1400*	-41,2	-2900*	-85,3
Japonia	2500	100	0	0,0	0	0,0
Chiny	2000	100	+1000	+50,0	+1000	+50,0
Francja	1800	100	-430	-23,9	+130	+7,2
Niemcy	1500	100	-500	-33,3	-500	-33,3
Brazylia	1200	100	0	0,0	+300	+25,0
Indie	900	100	0	0,0	+100	+11,1
Włochy	700	100	-50	-7,1	+80	+11,4
Argentyna	630	100	+300	+47,6	300	+47,6
Zjednoczone Królestwo	570	100	0	0,0	-313	-54,9
Hiszpania	550	100	-250	-45,4	-250	-45,4
Polska	400	100	0	0,0	-140	-35,0
Węgry	400	100	-200	-50,0	-200	-50,0
Kanada	350	100	+200	+57,1	+200	+57,1
Meksyk	350	100	0	0,0	0	0,0
Holandia	300	100	0	0,0	-92	-30,7
Australia	280	100	0	0,0	+120	+42,8
Belgia	200	100	-70	-35,0	-70	-35,0
Austria	170	100	0	0,0	0	0,0
Maroko	160	100	0	0,0	0	0,0
Egipt	140	100	0	0,0	0	0,0
Grecja	140	100	0	0,0	0	0,0
Finlandia	80	100	0	0,0	+23	+28,7

* Dotyczy pojemności rynku samej Federacji Rosyjskiej.

Źródło: [8], [9], [14] oraz obliczenia własne.

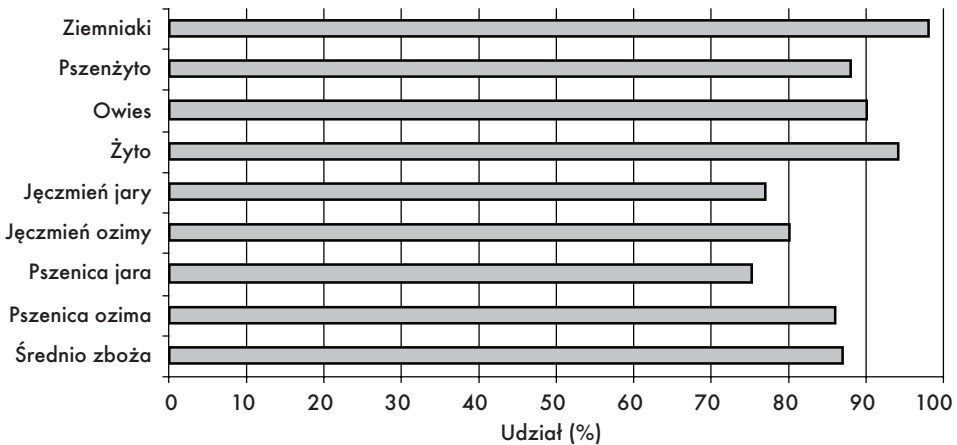
Czasami różnice w szacunkach pojemności rynku nasiennego wynikają z niepełnego uwzględnienia wszystkich czynników kształtujących go. Przykładem takim może być Polska, której krajowy rynek nasienne między rokiem 2001 a 2004 zmniejszył swoją pojemność z 400 mln USD do 260 mln USD (-35%). Pierwotnie pojemność tę oceniano mnożąc powierzchnię zasiewów poszczególnych gatunków

roślin uprawnych przez średnią światową cenę ich nasion. Następnie dokonano korekty na skutek istnienia w Polsce dużej liczby samorozmnożeń nasion gatunków rolniczych oraz szarej strefy [3] (rys.3).

Rys. 2. Wybrane czynniki wpływające na wielkość obrotów rynku nasiennego.

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 3. Udział niekwalifikowanego materiału rozmnożeniowego w powierzchni upraw roślin rolniczych w Polsce w 2001 roku.

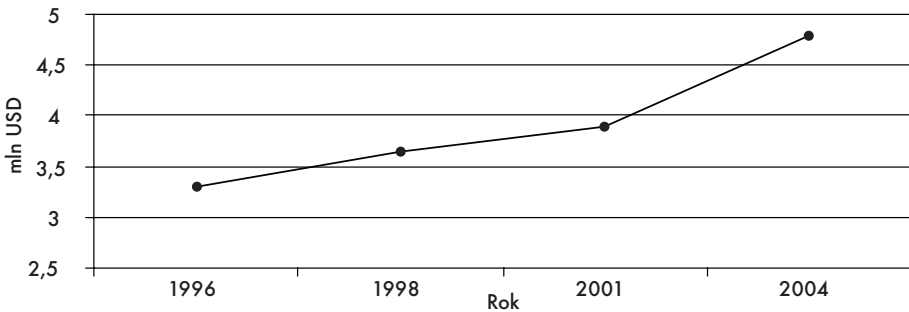
Źródło: Opracowanie własne na podstawie [12].

Międzynarodowy handel nasionami

Na pełny obraz międzynarodowego handlu nasionami składają się dane dotyczące eksportu i importu nasion oraz bilanse handlowe poszczególnych państw.

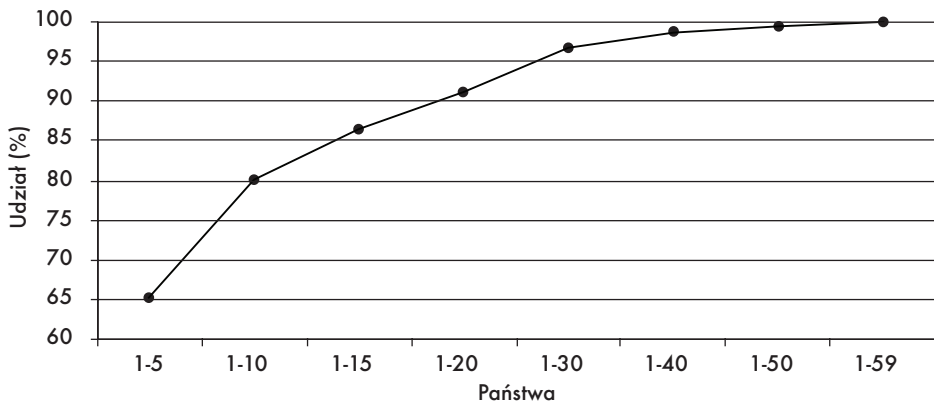
W latach 1977-1996 wartość światowego eksportu materiału siewnego zwiększała się w tempie około 10% rocznie i w roku 1996 wyniosła 3,3 mld USD [8]. W okresie 1996-1998 wzrosła o 10,3%, w 1988-2001 – o 7,1% i w 2001-2004 – o 22,9%, osiągając poziom 4,795 mld USD (rys. 4).

W roku 2004 do światowych eksporterów nasion zaliczano w sumie 59 krajów, jednak największy w nim udział miała niewielka liczba państw, pięciu największych eksporterów – 65,3%, dziesięciu – już 80,1%, a piętnastu – 86,5%. Ilustruje to rys. 5.

Rys. 4. Ewolucja wartości światowego eksportu nasion w latach 1996-2004.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: 1996 rok – [8], 1998 i 2004 rok – [14], 2001 rok – [9].

Rys. 5. Udział poszczególnych grup państw w wartości światowego eksportu nasion w 2004 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [14].

Tabela 3

Wielkość eksportu nasion wybranych krajów w roku 2004

Kraj	Eksport nasion (w mln USD)			Kraj	Eksport nasiona (w mln USD)		
	rolniczych	ogrodniczych	łącznie		rolniczych	ogrodniczych	łącznie
USA	598	298	896	Portugalia	10	2	12
Holandia	165	672	837	Tajwan	2	10	12
Francja	521	186	707	Federacja Rosyjska	8	2	10
Niemcy	335	25	360	Grecja	5	4	9
Dania	305	25	330	Kostaryka	1	7	8
Kanada	190	31	221	Irlandia	8	0	8
Włochy	99	62	161	Peru	1	7	8
Chile	102	35	137	Rumunia	6	1	7
Belgia	83	14	97	Tanzania	0	6	6
Japonia	25	71	96	Mołdawia	6	0	6
Meksyk	88	6	94	Kenia	5	0	5
Węgry	77	4	81	Pakistan	2	3	5
Australia	60	12	72	Polska	5	0	5
Izrael	2	59	61	Serbia i Czarnogóra	4	1	5
Hiszpania	36	14	50	Gwatemala	0	3	3
Chiny	22	28	50	Wietnam	0	3	3
Zjednoczone Królestwo	38	6	44	Kolumbia	3	0	3
Argentyna	39	3	42	Słowenia	2	1	3
Austria	37	4	41	Urugwaj	2	0	2
Brazylia	34	7	41	Chorwacja	3	0	3
RPA	36	5	41	Maroko	0	2	2
Nowa Zelandia	17	15	32	Egipt	2	0	2
Turcja	25	5	30	Bułgaria	2	0	2
Tajlandia	2	24	26	Boliwia	2	0	2
Szwajcaria	22	2	24	Iran	2	0	2
Czechy	20	3	23	Wenezuela	1	0	1
Ukraina	18	0	18	Finlandia	1	0	1
Korea Południowa	1	16	17	Kazachstan	1	0	1
Indie	7	8	15	Gruzja	1	0	1
Szwecja	10	4	14	RAZEM	3099	1696	4795

Źródło: [14].

Największą ilość nasion rolniczych w roku 2004 wyeksportowały: USA (598 mln USD), Francja (521 mln USD), Niemcy (335 mln USD) i Dania (305 mln USD), a ogrodniczych: Holandia (672 mln USD), USA (298 mln USD) i Francja (186 mln USD). Pod względem całej wartości wyeksportowanych nasion pierwsze miejsce zajmowały USA (896 mln USD), drugie – Holandia (837 mln USD), a trzecie – Francja (707 mln USD) (tab. 4).

W roku 2004 Polska na liście światowych eksporterów nasion zajęła dopiero 43 miejsce. Eksport nasion z naszego kraju oszacowano na 5 mln USD (0,1% wartości globalnej), z czego całość przypadała na nasiona rolnicze. Wartości eksportu nasion ogrodniczych, z powodu jego bardzo małych rozmiarów, nie szacowano (tab. 3).

W latach 1994-2004 zmiany w czołówce 10 największych światowych eksporterów były nieznaczne. Jedyną dotyczyła awansowania do niej Kanady, która w 2004 roku zajęła 6 miejsce, spychając Belgię na miejsce 9 i eliminując Nową Zelandię. Z wyjątkiem Belgii i Nowej Zelandii, których wartość eksport zmniejszyła się odpowiednio o 12,6% (-14 mln USD) i 38,5% (-20 mln USD), wszystkie pozostałe kraje zwiększyły swój eksport nasion. Największy procentowy wzrost wartości zanotowano w przypadku Danii i Japonii, odpowiednio: o 142,6% (+194 mln USD) i o 140,0% (+56 mln USD), a wartościowy w przypadku Holandii i USA, odpowiednio: o 217 mln USD (+35,0%) i 196 mln USD (+28,0%) (tab. 4).

Tabela 4

Ewolucja eksportu nasion wybranych krajów w latach 1994 – 2004

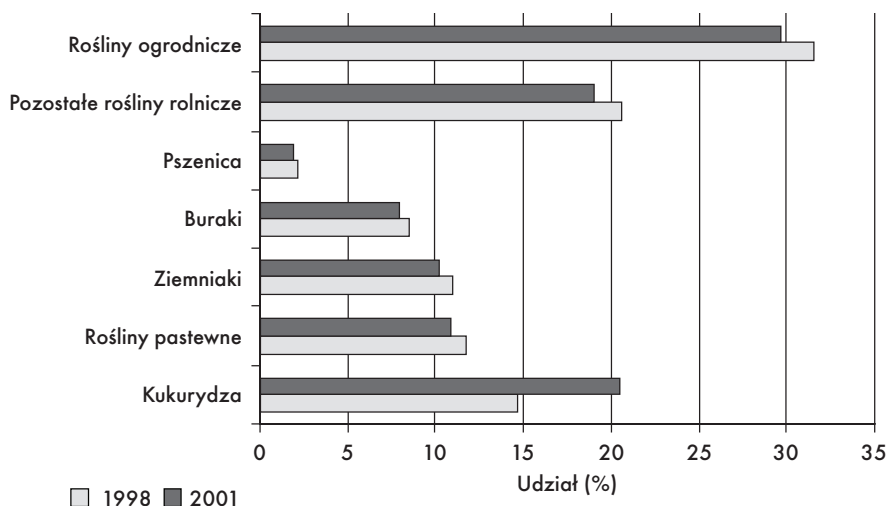
Kraj	Rok					
	1994		2001		2004	
	Wartość (mln USD)	%	Zmiana w stosunku do roku 1994			
		Wartość (mln USD)	%	Wartość (mln USD)	%	
USA	700	100	+99	+14,1	196	+28,0
Holandia	620	100	0	0	217	+35,0
Francja	532	100	-34	-6,4	175	+32,9
Niemcy	213	100	-28	-13,1	147	+69,0
Dania	136	100	+54	+39,7	194	+142,6
Belgia	111	100	0	0	-14	-12,6
Włochy	103	100	+8	+7,8	58	+56,3
Chile	75	100	+69	+92,0	62	+82,7
Nowa Zelandia	52	100	-16	-30,8	-20	-38,5
Japonia	40	100	+65	+162,5	56	+140,0

Źródło: [8], [9], [14] oraz obliczenia własne.

W latach 1998-2004 około 30% wartości globalnego eksportu materiału siewnego przypadało na nasiona ogrodnicze, a pozostała część na nasiona rolnicze. W latach 1998-2001 spośród roślin rolniczych największy udział w eksporcie miały: kukurydza (która wykazała się tendencją wzrostową kosztem innych gatunków), rośliny pastewne, ziemniaki, buraki i pszenica (rys. 6).

W roku 2004 do liczących się na świecie importerów nasion zaliczało się 87 krajów. Udział pięciu największych importerów wynosił 43,4%, dziesięciu – już 73,1%, a piętnastu – 79,4% (rys. 7). Do największych importerów nasion należały: USA (440 mln USD), Francja (438 mln USD), Meksyk (420 mln USD), Holandia (349 mln USD), Włochy (310 mln USD) i Niemcy (304 mln USD), w tym nasion rolniczych: USA (335 mln USD), Francja (318 mln USD) i Meksyk (305 mln USD), a ogrodniczych – Holandia (193 mln USD). Polska zajmowała 13 miejsce na świecie z importem o wartości 75 mln USD, w tym 54 mln USD dotyczyło importu nasion rolniczych, a 21 mln USD nasion ogrodniczych (tab. 5). Największy udział w tym imporcie miały nasiona warzyw i kwiatów z Holandii, buraka z Niemiec i kukurydzy z Węgier i Francji [2].

Rys. 6. Udział poszczególnych roślin i grup roślin w wartości światowego eksportu w latach 1998-2001.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: 1998 rok – [14], 2001 rok – [9].

W roku 2004 najlepszy bilans handlu zagranicznego nasionami miały: Holandia (+488 mln USD), USA (+456 mln USD), Dania (+ 281 mln USD) i Francja (+269 mln USD), a najgorszy: Włochy (-149 mln USD), Hiszpania (-151 mln USD) i Meksyk (-326 mln USD). Bilans handlowy Polski był ujemny i wynosił -70 mln USD, na co składał się handel nasionami rolniczymi (-49 mln USD) i ogrodniczymi (-21 mln USD) (tab. 6).

Tabela 5

Wielkość importu nasion wybranych krajów w roku 2004

Kraj	Import nasion (w mln USD)		Kraj	Import nasion (w mln USD)	
	rolniczych	ogrodniczych łącznie		rolniczych	ogrodniczych łącznie
USA	335	105	Wietnam	n.a.	n.a.
Francja	318	120	Słowenia	13	4
Meksyk	305	115	Algieria	3	13
Holandia	157	192	Bułgaria	13	3
Włochy	197	113	Serbia i Czarnogóra	10	4
Niemcy	251	53	Syria	6	7
Hiszpania	103	98	Kolumbia	9	4
Belgia	130	28	Wenezuela	8	5
Kanada	126	31	Tajlandia	1	12
Japonia	64	49	Nowa Zelandia	5	8
Zjednoczone Królestwo	85	14	Białoruś	10	3
Chiny	52	37	Finlandia	10	3
Polska	54	21	Jordania	4	7
Federacja Rosyjska	49	23	Norwegia	6	5
Austria	59	8	Kenia	7	4
Grecja	43	20	Hong Kong	1	9
Portugalia	50	11	Gwatemala	5	4
Ukraina	43	12	Litwa	6	3
Turcja	20	34	Bośnia i Hercegowina	6	2
Szwajcaria	42	9	Filipiny	5	3
Węgry	47	2	Ekwador	5	3
Dania	37	12	Jemen	2	6

cd. tab. 5

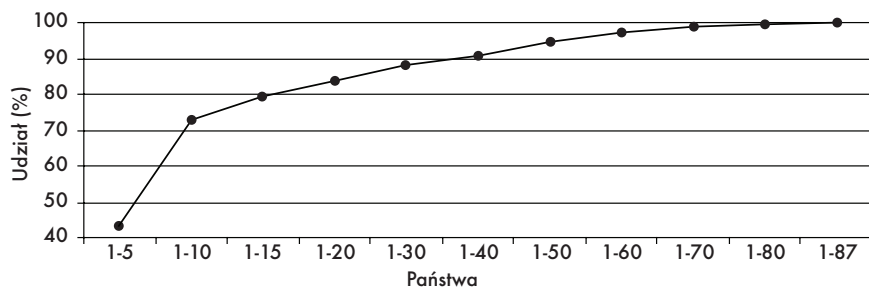
Brazylia	33	14	47	Peru	6	2	8
Korea Południowa	17	27	44	Mołdawia	5	2	7
Argentyna	34	10	44	Kostaryka	3	4	7
Rumunia	36	8	44	Angola	1	5	6
Czechy	40	2	42	Boliwia	6	0	6
Australia	25	16	41	Senegal	2	3	5
Chile	33	8	41	ZEA	2	3	5
Arabia Saudyjska	30	10	40	Irak	2	2	4
Irlandia	30	1	31	Libia	0	4	4
Egipt	10	20	30	Uzbekistan	0	4	4
Szwecja	25	4	29	Zimbabwe	3	1	4
Maroko	15	12	27	Albania	2	1	3
RPA	16	9	25	Kazachstan	1	2	3
Indie	3	18	21	Liban	1	2	3
Izrael	9	12	21	Burkina Faso	0	2	2
Iran	12	8	20	Etiopia	0	2	2
Słowacja	15	4	19	Kuwejt	0	2	2
Tajwan	2	17	19	Macedonia	0	2	2
Urugwaj	17	2	19	Dominikana	0	2	2
Tunezja	13	6	19	Azerbejdżan	0	1	1
Pakistan	7	11	18	Sudan	0	1	1
Chorwacja	10	7	17	RAZEM	3018	1459	4477

Tabela 6

Bilans handlu zagranicznego nasionami wybranych krajów w roku 2004

Kraj	Bilans handlowy (w mln USD)			Kraj	Bilans handlowy (w mln USD)		
	rolniczych	ogrodniczych	łącznie		rolniczych	ogrodniczych	łącznie
Holandia	8	480	488	Pakistan	-5	-8	-13
USA	263	193	456	Bulgaria	-11	-3	-14
Dania	268	13	281	Chorwacja	-7	-7	-14
Francja	203	66	269	Słowenia	-11	-3	-14
Chile	69	30	96	Wietnam	b.d.	b.d.	-14
Kanada	64	0	64	Szwecja	-15	0	-15
Niemcy	84	-28	56	Japonia	-39	22	-17
Izrael	-7	47	40	Urugwaj	-15	-2	-17
Węgry	30	2	32	Czechy	-20	1	-19
Australia	35	4	31	Irlandia	-22	-1	-23
Nowa Zelandia	12	7	19	Turcja	5	-29	-24
RPA	20	-4	16	Maroko	-15	-10	-25
Kostaryka	-2	3	1	Austria	-22	-4	-26
Peru	-5	5	0	Korea Południowa	-16	-11	-27
Moldawia	1	-2	-1	Szwajcaria	-20	-7	-27
Argentyna	5	-7	-2	Egipt	-8	-20	-28
Irak	0	-2	-2	Rumunia	-30	-7	-37
Kazachstan	0	-2	-2	Ukraina	-25	-12	-37
Boliwia	-4	0	-4	Chiny	-30	-9	-39
Brazylia	1	-7	-6	Portugalia	-40	-9	-49
Gwatemala	-5	-1	-6	Grecja	-38	-16	-54
Indie	4	-10	-6	Zjednoczone Królestwo	-47	-8	-55
Kenia	-2	-4	-6	Belgia	-47	-14	-61
Tajwan	0	-7	-7	Federacja Rosyjska	-41	-21	-62
Serbia i Czarnogóra	-6	-3	-9	Polska	-49	-21	-70
Kolumbia	-6	-4	-10	Włochy	-98	-51	-149
Finlandia	-9	-3	-12	Hiszpania	-67	-84	-151
Wenezuela	-7	-5	-12	Meksyk	-217	-109	-326

Źródło: Obliczenia własne na podstawie: [14].

Rys. 7. Udział poszczególnych grup państw w wartości światowego importu nasion w 2004 r.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [14].

Światowy przemysł nasienny

W połowie lat 90. ubiegłego wieku udział 24 największych firm nasiennych (tzn. o obrotach przekraczających rocznie 100 mln USD) wynosił aż 27% wartości obrotów rynku globalnego (tab. 7).

Tabela 7

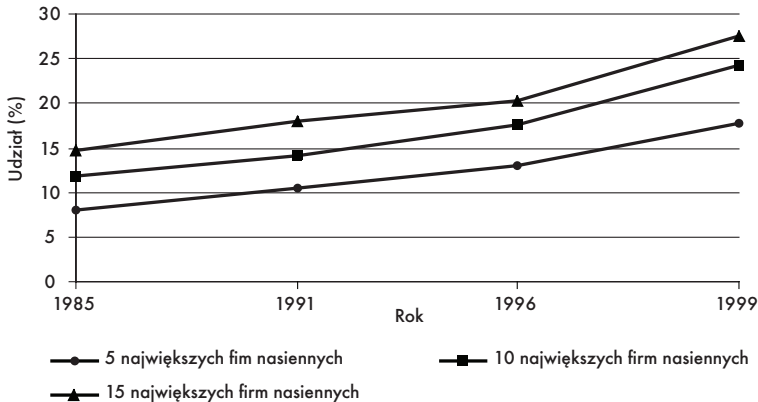
Obroty ważniejszych światowych firm nasiennych w mln USD

Firma	Obroty	Firma	Obroty
Pioneer Hi-Breed	1750	Monsanto	200
Novartis	900	Ball	180
Limagrain	700	Pennington	180
Vander Have/Zeneca	460	Sigma	160
Takii	430	Saatenunion	155
Sakata	390	RAGT	140
Seminis	380	Svalof/Weibull	140
KWS	345	CEBECO	140
Agribiotech	300	DLF	135
Dekalb	250	Barenburg	130
Cargill	250	Nunhems/Sunseeds	130
Mycogen	211	Pau Euralis	120

Źródło: [8].

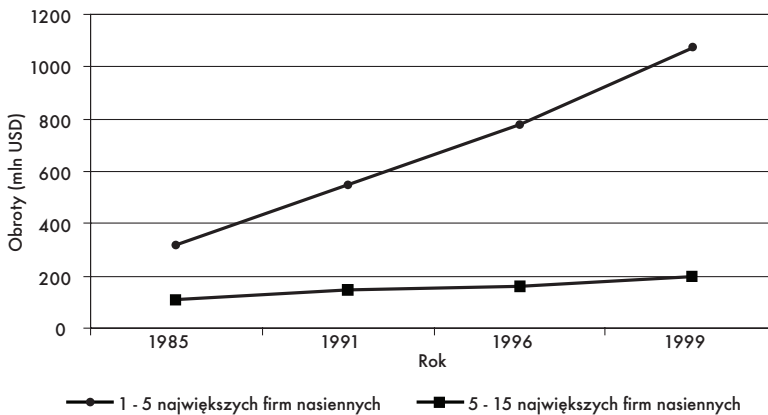
Udział ten systematycznie wzrasta, co wynika z faktu, że przedsiębiorstwa należące do czołówki światowej dążą do wzmocnienia swojej pozycji na rynku na drodze przejęć i fuzji. Przykładem takiego działania może być należąca do Grupy Pulsar korporacja Seminis, która powstała w roku 1995 z połączenia firm: Asgrow Vegetable Seeds, Petoseed, Bruisma i Royal Sluis. W kolejnych latach zostały włączone: Incotec International, Genecorp, Bionova, DNA Plant Technology, Fresh World, Nath Sluis, Heuengnong Seed Co. i Choongang Seed Co. W roku 1997 korporacja ta wykupiła 20% udziałów w firmie ELM (udziały w niej ma również Monsanto), a w roku 1998 przejęła Heuengnong Seed i Choongang Seed [13].

Najszybszy wzrost obrotów dotyczy przede wszystkim pięciu korporacji międzynarodowych o największym udziale w globalnym rynku nasiennym. Wzrost ten jest o wiele intensywniejszy niż w przypadku innych dużych przedsiębiorstw (rys. 9). Tych pięć firm w roku 1985 posiadało 8% udziału w rynku, a w roku 1999 już 17,5% (rys. 8). Ich obroty w tym okresie wzrosły o 233%. W rezultacie tego 30 mega-firm kontroluje 80% globalnego rynku nasiennego [10].

Rys. 8. Ewolucja koncentracji udziału w globalnym rynku nasiennym największych światowych firm nasiennych w latach 1985-1999.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [10].

Rys. 9. Ewolucja koncentracji obrotów największych światowych firm nasiennych w latach 1985-1999.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [10].

W roku 2000 do największych firm światowego przemysłu nasiennego należały: Du Pont (Pioneer Hi-Breed), Pharmacia (Monsanto), Syngenta (Novartis), Groupe Limagrain, Grupo Pulsar (Semini), Advanta (AstraZeneca and Cosun), Sakata, KWS AG, Dow (+ Cargill North America), Delta & Pine Land. Oceniając ich wyniki ekonomiczne można stwierdzić, że posiadają one zadowalającą stabilność finansową (od średniej do bardzo dobrej), przy jednoczesnej średniej sytuacji dochodowej (tab. 8, 9). Sytuacja ta jest prawdopodobnie efektem stosowanej przez nie polityki rozwoju na drodze konsolidacji, często bowiem rozbudowywały się przejmując podmioty o złej sytuacji finansowej. Kolejnym efektem tej strategii jest zwiększanie liczby segmentów działalności poszczególnych przedsiębiorstw, które poza produkcją nasienną zajmują się obecnie także m.in. chemią rolniczą, gospodarczą i przemysłową, dodatkami do żywności, farmaceutykami, technologiami, a także sektorem energetycznym [11].

Tabela 8

Stabilność finansowa największych globalnych firm nasiennych w latach 1996-2001

Firma	Ocena stabilności finansowej ^a					
	Rok					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001
DuPont (Pioneer), USA	b.d. ^b	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Pharmacia (Monsanto), USA	1,0	2,5	3,0	2,0	1,5	3,0
Syngenta (Novartis), Szwajcaria	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Groupe Limagrain, Francja	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Grupo Pulsar (Semini), Meksyk	3,0	2,5	3,5	2,5	2,0	2,0
Advanta (AstraZeneca and Cosun), Wielka Brytania i Holandia	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Sakata, Japonia	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
KWS AG, Niemcy	2,5	2,5	2,5	3,0	2,5	2,5
Dow (+ Cargill North America), USA	1,0	1,5	2,0	1,5	2,0	3,5
Delta & Pine Land, USA	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

^a Skala ocen od 1 – bardzo dobra, do 5 – bardzo zła.

^b b.d. – brak danych na skutek blokady informacyjnej stosowanej przez firmę.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [11].

Tabela 9

Sytuacja dochodowa globalnych firm nasiennych w latach 1996-2001

Firma	Ocena stabilności finansowej ^a					
	Rok					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001
DuPont (Pioneer), USA	b.d. ^b	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Pharmacia (Monsanto), USA	2,5	3,5	4,0	2,5	2,5	2,5
Syngenta (Novartis), Szwajcaria	3,0	3,0	3,0	3,5	2,5	2,5
Groupe Limagrain, Francja	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Grupo Pulsar (Seminis), Meksyk	5,0	1,0	4,0	3,5	5,0	1,5
Advanza (AstraZeneca and Cosun), Wielka Brytania i Holandia	1,0	1,0	1,5	3,0	1,5	2,0
Sakata, Japonia	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
KWS AG, Niemcy	3,0	3,0	3,0	2,5	2,5	2,5
Dow (+ Cargill North America), USA	2,5	2,5	3,5	3,5	3,5	5,0
Delta & Pine Land, USA	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

^a Skala ocen od 1 – bardzo dobra, do 5 – bardzo zła.

^b b.d. – brak danych na skutek blokady informacyjnej stosowanej przez firmę.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [11].

Na światowy przemysł nasienney poza firmami-gigantami składają się również średnie i małe przedsiębiorstwa nasienne (w Europie o obrotach około 5 mln USD rocznie, a w USA – około 20 mln USD). Na rynku egzystują one w niektórych segmentach współzrędnie z korporacjami lub też oferują produkty niszowe dobrze dostosowane do potrzeb lokalnych nabywców.

Podsumowanie

Na funkcjonowanie i ewolucję globalnego rynku nasiennego ma wpływ wiele złożonych i często wzajemnie za sobą powiązanych czynników, które w przyszłości spowodują kolejne przemiany. Zaliczyć do nich można m.in.:

- wzrost wielkości globalnego rynku nasiennego i zmiany pojemności rynków krajowych na skutek: zmiany powierzchni zasiewów, poziomu rolnictwa (zwiększone zapotrzebowanie na nasiona kwalifikowane), podniesienia cen nasion (nowe odmiany heterozyjne i tworzone z wykorzystaniem biotechnologii), a także polityki rolnej państw (np. dopłaty do kwalifikowanego materiału siewnego);
- rosnący w światowym eksporcie udział nasion krajów rozwijających się, o dobrych warunkach przyrodniczo-ekonomicznych dla produkcji nasion (np. Chiny i Chile);
- dalszy rozwój międzynarodowych korporacji nasiennych i rosnący ich udział w rynku globalnym (w części z nich na skutek konsolidacji produkcja nasion przestanie być dominującą działalnością);
- ekspansję niektórych koncernów na rynki dotychczas zarezerwowane dla firm małych i średnich;
- wzrost nakładów na badania w zakresie nasiennictwa – głównie ze środków firm-gigantów (rozwój przede wszystkim biotechnologii);

- wzrost znaczenia patentu jako środka służącego do ochrony własności intelektualnej (patenty dotyczące genów, sekwencji genów, odmian i technologii).

Literatura:

1. Braun U., Dorna H., Duczmal K.W.: Światowy rynek nasienny. Hodowla Roślin i Nasiennictwo nr 1/2, 1999.
2. Duczmal K.W.: Relacja z 4-tej konferencji Wschodnioeuropejskiego Ugrupowania Nasiennego (4-th Eastern European Seed Network Meeting). Hodowla Roślin i Nasiennictwo nr 4, 2004.
3. Duczmal K.W.: Polski rynek nasienny. Hodowla Roślin i Nasiennictwo nr 2, 2005.
4. Harasim A.: Technologia jako czynnik kształtujący wykorzystanie potencjału produkcyjnego rolnictwa. Pamiętnik Puławski nr 132, 2003.
5. Hołubowicz R.: Przewodnik do ćwiczeń z nasiennictwa roślin warzywnych. Wyd. Akademii Rolniczej, Poznań 1993.
6. Kalinowska-Zdun M.: Zmiany technologiczne i ich konsekwencje w uprawie roślin. Zesz. Problem. Post. Nauk Rol. nr 439, 1997.
7. Klepacki B.: Znaczenie technologii i postępu technologicznego w rozwoju gospodarstwa rolnego. Roczn. Nauk. Rol. t. 87, z. 1, 1997.
8. Le Buanec B.: An overview of the world seed market. New Letters 1998.
9. Le Buanec B.: The international seed trade and the prerequisite to be a successful partner. Materiały wykładu wygłoszonego dnia 18 września 2003 roku w Ankarze (Turcja) 2003.
10. Maciejczak M.: Ewolucja światowego sektora nasiennego. Hodowla Roślin i Nasiennictwo nr 3, 2002.
11. Maciejczak M.: Światowi liderzy sektora nasiennego. Hodowla Roślin i Nasiennictwo nr 3, 2002.
12. Oleksiak T.: Rynek nasion. Hodowla Roślin i Nasiennictwo nr 2, 2002.
13. Szopińska D.: Trendy światowe w nasiennictwie. Hodowla Roślin i Nasiennictwo nr 4, 1999.
14. www.worldseed.org/statistics.html. 23.12.2005.

TOMASZ W. BRALEWSKI
Agricultural Academy
Poznań

GLOBAL SEED MARKET

Summary

The article characterises the global market for seeds basing on analysis of its evolution, present capacity and the most important individual country outlets. The imports and exports and the trade balances in seeds of the main seed importers and exporters have been also presented as well as predictions concerning the future changes on these markets.